

הרב הגאון רבי ישראל חיים מנשה פרידמאן ראב"ד ביד"צ קיט"ל דסאטמאר

אם צריכים כוונה לקנות דוקא באופן הקנין שעושה

אמר החכם

ב"ה

ב' תצא תשכ"ו לפ"ק ליבערטי יצ"ו.

שלו' וברכה ברכי' והמשכה ובט"ס לכבוד אהו' תלמידו
היקר הב' החשוב המופלג בתורה, אוצרו יראה מהורה,
ומעוטר במעלות ומדות וכו' וכו', כמר ארי' לייבוש
הכהן וויינפעלד שיחי' לאוי"מ.

אחדשה"ט באהבה.

הנני להודיעך שיקר מכתבך ע"נ הגיעני, ושמחתי
לקראתו לשמוע משה"ט אשר כה אוכל לבשרך
גם מאתנו תלית"ש, יעזור השי"ת גם להלאה, ויזכינו
לשמוע ולהשמיע זה מזה בשו"ט אמתיות, ואך טוב
וחסד ירדפנו כל הימים.

תכלת לי על איחור תשו' אליך עד כה, ואל תחשוב
עלי מחשבת און שח"ו דברך אינם חשובים
בעיני, אדרבא ואדרבא מאד נהניתי ב"ה ממכתבך,
וכאשר כבר כתבתי לך בשנה העצל"ט, ובפרט שעל
ד"ת באת במכתבך, אבל סיבות אשר הקיפנו המה
היו באוחרי מכתבי, כי זוג' תחי' לא היתה בקו
הבריאות, והי' מוטל עלי צורכי הבית קצת, ולא הי'
לי פנאי וגם דעת צלולה להשיבך, וכעת שכבר קרב
יום נסיעתי חזרה לנויארק יום ב' תבוא הבעל"ט,
אמרתי הנני מוכרח ליקח לי מעט פנאי להשיבך
תשו' מאהבה.

אודות מש"כ אם צריכין כוונה דוקא לקנות בזה
הקנין שעושה או לא, וכתבת דמעובד
בנכסי הגר דלא קנה (ינמוט נ"צ ע"צ) אין ראי', דהתם
לא נתכוון כלל לקנות, משא"כ היכא דמכוון לקנות
רק שאין לו כוונה בזה הקנין שעושה, שפיר י"ל
דקנה.

יפה כתבת, וחילוק זה כתב בשו"ת חת"ס חיו"ד
סי' ש"י ע"ש, וכבר כ"כ בתוס' ב"ב נ"ד (ד"ה
לדעמי' לזיצי). ונראה שזכו סגרת הפוסקים דס"ל דלא אמרין גלי לדעמי'
דנפילה נחא לי' דליקני (ב"מ י"ט ע"א) רק בקנין ד' אמות שהוא
דרבנן ולא בקנין דאורייתא, ויש פוסקים דס"ל דאפי'
בקנין דרבנן ל"א כן, ותפסו להלכה כתי' הב' בב"מ

שם, ונפסק כן להלכה בשו"ע חו"מ סי' רס"ח. אמנם
הרשב"א ז"ל דס"ל דאפי' בקנין דאורייתא אמרי' גלי
אדעתי' וכו', נראה דלא ס"ל חילוק זה. ולכא' יש
להעיר מדברי הרשב"א בגיטין ס"א ע"א (ד"ה אם
נו"נ ביד), דמדבריו שם נראה לכא' דכיון דבזכי' קא
עסיק אף שלא נתכוון לקנות בזה הקנין אפ"ה זכה,
וכ"כ הר"ן שם ע"ש.

אמנם לפע"ד נראה עוד חילוק, דהנה המחבר
בחו"מ סי' רס"ח פסק כהרא"ה דל"א גלי
אדעתי' וכו' וכמש"ל, ואילו בסי' קצ"ח סי"ב כתב
וז"ל אפ"ה כיון שהתחיל למשוך כבר גילה בדעתו
שאינו רוצה לקנות בחזקה זו שהוא מחזיק ותפוס
בה אלא במשיכה עכ"ל, הרי דאפי' בקנין דאורייתא
אמרי' גלי אדעתי', ולכא' סתרי אהדדי. ע"כ נראה
לומר דדוקא בקנין ד"א שהוא קונה מטעם חצר,
וכמ"ש הטו"ז בסי' רס"ח שם, ובחצר קיי"ל דקונה
שלא מדעתו, ע"כ לא אמרינן בי' גלי אדעתי',
אבל שאר קנינים כגון משיכה ומסירה וחזקה שהם
"מעשה" קנין צריך דעת לקנין, דמעשה בלא כוונה
לאו קנין הוא וכמ"ש המהרי"ט (מ"א סי' ק"ט) מובא
בקצוה"ח סי' רס"ח, ובנתיבות סי' ר' סקט"ו ובסי'
קצ"ז סק"ד, וע"כ שפיר פסק המחבר דכיון שהתחיל
למשוך גילה בדעתו שאינו רוצה לקנות במסירה
אלא במשיכה.

ובזה מיושב ג"כ דברי הרמ"א בחו"מ סי' רע"ה
סכ"א, שכתב שם וז"ל, וי"א דכ"ז בכונה
בעצים ואבנים שאינם שלו ולא כיון לזכות בהם רק
ע"י בנין ולא בהגבהה, וכיון דלא קנה הבנין לא קנה
כלום, ע"ש, והוא שיטת הרמ"ה בטור שם. והרא"ש
חולק וס"ל דקנאם בהגבהה ע"ש בטור, ובסי' רס"ח
פסק הרמ"א דל"א גלי אדעתי' דבנפילה נחא לי'
דליקני ולא בד' אמות, אף שהוא דרבנן. ולפימ"ש
א"ש דהגבהה הוי "מעשה" קנין ולא מטעם רשותו,
וע"כ צריך כוונה לקנות. והרא"ש דס"ל דקנאם
בהגבהה אפ"ל דס"ל כשיטת התוס' בכתובות ל"א
דהגבהה בידו קונה מטעם רשותו וע"כ לא בעי
הגבהה ג' טפחים, וע"כ קונה שלא מדעתו אף בלא
כוונה וכמ"ש בקצוה"ח שם.

אדעתי' בעשיית מעשה דלא ניהא לי' לקנות בקנין ד' אמות אז ס"ל להרשב"א דאפי' בקנין דאורייתא לא קנה, אבל היכא דלא עביד מעשה שמראה ההיפך אז שפיר קנה אף בלי כוונה דדברים שבלב ל"ה דברים.

ב"ז כתבתי בחפזי בלי עיון היטב ובלי ספרים כדי להראותך שדבריך חביבים עלי, וע"כ אם תמצא שגיאות בדברי אל תאשימיני ותדין אותי לכף זכות.

ואס"י מכתבי בדשה"ט באהבה ובברכת כתוב"ט בסש"ג, ושנה טובה ומבורכת בכל ענינים.

ב"ד ידידך הנאמן המצפה לשמוע ולהשמיע בשו"ט אמתיות ולהתראות מתוך נחת ושמחה בישועת ה' במהרה.

ישראל חיים מנשה פרידמאן

ולפי"ז אזדא לי' לכאנ' תנ' של המחזה"ש באו"ח סי' תמ"ח, על מה שהעיר גבי מכירת חמץ, הלא אין דעת הגוי לקנות בזה, ותי' עפי"ד הנמו"י בב"מ הנ"ל דדוקא בקנין דרבנן צריך כוונה לקנות בהקנין שעושה ע"ש, ולהנ"ל עדיין לא עלתה ארוכה בזה לפקפוקו, וצ"ע בכ"ז ואכמ"ל.

היוצא לנו מזה, דהיכא שאינו מכוון כלל לקנות, אז לא קנה אפי' בקנין חצר, כמ"ש התוס' בב"ב נ"ד. והיכא שמתכוון לקנות רק שאין כוונתו באותו קנין, דבר זה במחלוקת שנוי' מובא בשמ"ק בב"מ שם, ולפי פסקי המחבר נראה דיש חילוק בין קנין ע"י רשותו דקונה אפי' בלא כוונה, וקנין ע"י מעשה כגון משיכה וכדומה בעי כוונה לקנות. וכדי ליישב דברי הרשב"א בגיטין ס"א ע"א הנ"ל שלא יסתרו א"ע, אפ"ל עוד חילוק, דדוקא היכא דנפל דגלי

אוצר החכמה

אבני הר סיני

אוצר החכמה

וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר (יט, כ). עי' מש"כ רבינו שם טוב (בפירושו על המורה נבוכים ח"א פרק סו בסופו) 'אמר החכם רבי משה הנרבוני וז"ל: ומה שראיתי אני מסכים לזה אעירך עליו, דע כי הר סיני העידו עליו כי האבלים הנמצאים בו יצוייר עליהם הסנה, ולכו נקרא ההר 'סיני' על שם הסנה, כמו שנגלה ה' למשה מתוך הסנה (לעיל ג, כ). ואחד מנכבדי ברצילונ"ה מבני בן חסדאי הביא עמו מן האבנים ההם, וראיתי בו הסנה מצוייר בתכלית הציור, והציור ציור אלקי, ושברתי האבן לחצאים ונגלה הסנה בכל חלק וחלק, וחלקתי אותו החלק לחצאים ונמצא הסנה מצוייר בשטח כל חלק בפנימיותי, וכן פעמים רבות עד שהיו החלקים כדמות קוטנים ועדין הסנה בהם, ונפלאתי ע"ז ושמחתי עליה מאוד, כי הוא דרך להבין כונת הרב, עכ"ל זה החכם.

וב"ה עוד שם בפ' האפודי, וז"ל: דע, כי הר סיני העידו עליו שהאבנים הנמצאים בו יצוייר אליהם הסנה, ולכן נקרא ההר ההוא 'הר סיני' על שם הסנה, וראיתי אחד מאבני ההר הזה, שהיה מצוייר בו הסנה בתכלית ציור אלה, כגון מתחנף לגוון האבן, וחלקתי האבן ההוא לחלקים רבים, ונראה בכל אחד ואחד צורת הסנה, עכ"ל. וב"כ הערבי נחל (בפרשת שמות ד"ה ובעולם) נודע שצורת סנה נראה בכל אבני ההר הר סיני, והועד עליו דבר פלא, שאבן מהר סיני יש בו צורת סנה, ואם ישבר האבן לשנים יש בכל אחד צורת סנה קטן מבראשונה, אם ישבר לרבעה יש בכל חלק צורת סנה קטן מאוד כפי גודל חלק האבן, אבל סנה שלם נמצא בו, עכ"ל. [וע"ע בס' מגדול עוז להגאון יעב"ץ ז"ל (בית מדרש עליית הטבע)].